

QUICKSCAN WET NATUURBESCHERMING

STEENWEG 1

TE ZALTBOMMEL

Ecologie

Rapportage quickscan Wet natuurbescherming

Steenweg 1 te Zaltbommel

Opdrachtgever	De Twee Snoeken Postbus 659 5201 AR 's-Hertogenbosch
Rapportnummer	13709.003
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	3 november 2020
Vestiging	Brabant Heinz Moormannstraat 1b 5831 AS Boxmeer 0485 - 581818 boxmeer@econsultancy.nl
Opsteller	S.D.F. Slange, MSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	F. Boonk, MSc
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbers een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy aanvaardt op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING.....	2
2.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
2.2	Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	4
3	ONDERZOEKSMETHODIEK.....	5
4	OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	6
4.1	Zorgplicht.....	6
4.2	Soortenbescherming	6
4.3	Gebiedenbescherming	7
4.4	Houtopstanden	8
5	AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN.....	9
5.1	Vogels	9
5.2	Vleermuizen.....	11
5.3	Overige zoogdieren.....	12
5.4	Reptielen, amfibieën en vissen.....	14
5.5	Ongewervelden.....	15
5.6	Vaatplanten	15
6	TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING	16
6.1	Broedvogels.....	16
6.2	Vleermuizen.....	17
6.3	Kamsalamander.....	19
6.4	Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën	19
6.5	Overige soort(groep)en	19
7	TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING	20
7.1	Natura 2000	20
7.2	Natuurnetwerk Nederland	21
8	HOUTOPSTANDEN	22
9	SAMENVATTING EN CONCLUSIES.....	23

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van De Twee Snoeken opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan Wet natuurbescherming aan de Steenweg 1 te Zaltbommel.

De quickscan Wet natuurbescherming is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000-gebieden, houtopstanden die middels de Wet natuurbescherming zijn beschermd, of op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

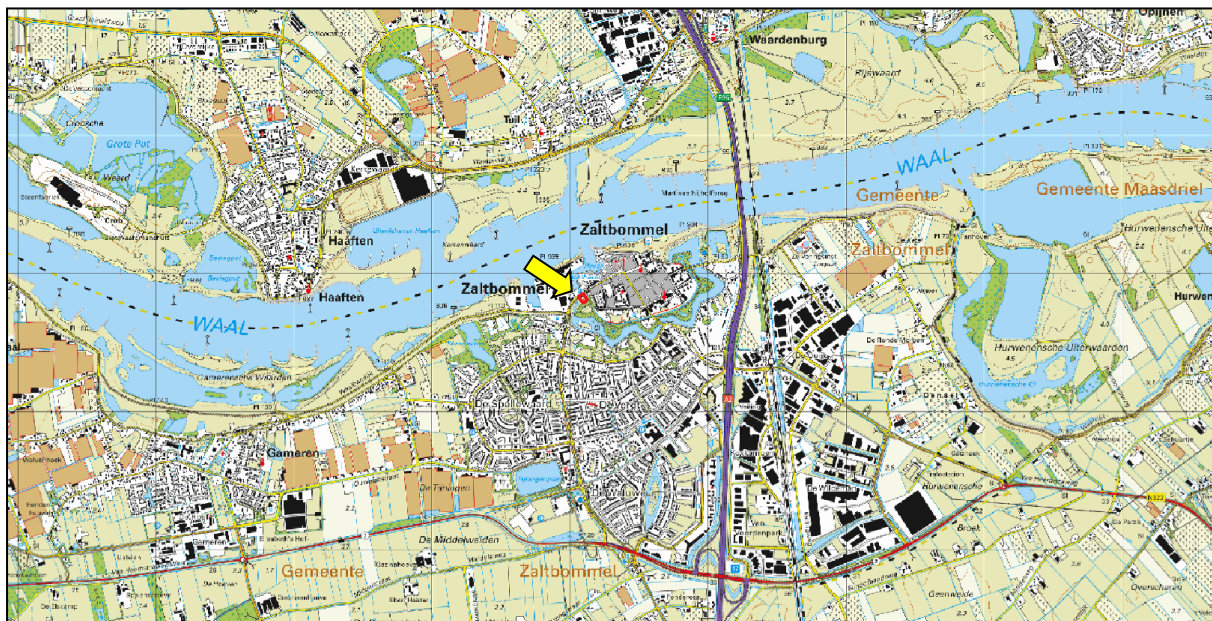
Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 2.500 \text{ m}^2$) ligt aan de Steenweg 1, circa 450 meter ten westen van de kern van Zaltbommel. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 145.100$, $Y = 424.820$.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie bestaat uit een monumentaal pand, opgetrokken uit baksteen met dakpannen dak, met omliggend groen. In het pand zijn op dit moment bewoonde appartementen en de achtertuin bestaat uit wat kleinere bomen en struikbeplanting. Aan de achterzijde van de tuin is een kleine weide te vinden met overwoekerde beplanting, die ook binnen de grenzen van de onderzoekslocatie valt. Het pand is gelegen aan de rand van de oude binnenstad van Zaltbommel, circa 300 meter ten zuiden van de Waal. Ten noorden van de onderzoekslocatie, aan de overzijde van de Steenweg, is de stadshaven gelegen. Ten oosten ligt een parkeerplaats met daaraan grenzend grote bomen en bebouwing. Voor de rest is de locatie omgeven door groen (het Beerebolwerk). Ten westen van de locatie ligt het restant van de voormalige buitengracht, Opa's gatje.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Vooraanzicht bebouwing.

Figuur 4. Zijaanzicht oostzijde.

Figuur 5. Zijaanzicht westzijde.

Figuur 6. Achtertuin.

Figuur 7. Achteraanzicht.

Figuur 8. Overwoekerde weide aan achterzijde.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens een gezondheidscentrum te realiseren op locatie, waarbij het gemeentelijk monument zo veel mogelijk behouden blijft. Het gezondheidscentrum zal bestaan uit een apotheek en een huisartsenpraktijk. De apotheek zal op de begane grond van het huidige pand gevestigd worden en de appartementen op de eerste verdieping worden gehandhaafd. Het pand zal aan de achterzijde verdiept uitgebreid worden waar de huisartsenpraktijk gevestigd wordt (zoals te zien in figuur 9). De huisartsenpraktijk ligt deels ondergronds en wordt verbonden met het bestaande pand middels een ondergrondse gang.

Volgens het restauratieplan voor de bolwerken van Zaltbommel gaat het Beerebolwerk aangepast worden waardoor het een meer open uiterlijk krijgt. Met de inachtneming van deze plannen is het ontwerp van de huisartsenpraktijk gemaakt. Doordat deze zich deels ondergronds bevindt zal de nieuwe bebouwing onderdeel worden van de omgeving.

Figuur 9. Impressie van de verdiepte huisartsenpraktijk aan de achterzijde van de onderzoekslocatie.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 13 oktober 2020. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Gelderland opgevraagd. Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) opgevraagd.

De quickscan Wet natuurbescherming is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie bestaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4 OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Wet natuurbescherming bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving. De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies;
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen bij soortenbescherming ligt grotendeels bij de provincies. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen) én voor Natura 2000-gebieden (de gebiedenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

4.1 Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd. Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

In bijlage 1 wordt dit artikel nader toegelicht.

4.2 Soortenbescherming

Bij een quickscan wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of voortplantingsplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingsregimes. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht.

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In bijlage 1 worden deze artikelen nader toegelicht.

4.3 Gebiedenbescherming

Indien een plangebied in of nabij een beschermd gebied is gelegen, dan dient te worden bepaald of er een (extern) effect valt te verwachten. Het gaat daarbij om Natura 2000-gebieden en gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland.

4.3.1 Natura 2000

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Met Natura 2000 wil men deze flora en fauna duurzaam beschermen. De staatssecretaris van Economische Zaken heeft voor Nederland ruim 160 Natura 2000-gebieden aangewezen. Gezamenlijk hebben ze een oppervlak van ruim 1,1 miljoen hectare. Ze maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die zijn aangewezen op grond van de vogelrichtlijn en habitatrichtlijn. Het doel van Natura 2000 is het keren van de achteruitgang van de biodiversiteit.

Binnen een gebied kan spanning optreden tussen economie en ecologie. In een zogenaamd beheerplan leggen Rijk en provincies vast welke activiteiten, op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is steeds het realiseren van ecologische doelen met respect voor en in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen gebeurt daarom in overleg met alle direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. Samen geven ze invulling aan beleven, gebruiken en beschermen. Daar draait het om in de Nederlandse Natura 2000-gebieden (bron: Regiegroep Natura 2000).

Het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten een project te realiseren dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. (artikel 2.7, lid 2).

Handelingen die een negatieve invloed hebben op Natura 2000-gebieden, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door de desbetreffende provincie.

4.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

Het Natuurnetwerk Nederland bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Conform artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming dragen gedeputeerde staten in hun provincie zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd 'Natuurnetwerk Nederland'. Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren.

De planologische begrenzing en beschermingsregimes van het Natuurnetwerk Nederland loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen.

4.4 Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat. In bijlage 1 (tabel VI) worden de regels nader toegelicht.

Wanneer houtopstanden geveld worden, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie (artikel 4.2 Wnb). Op basis van deze melding wordt door de provincie beoordeeld of de voorgenomen velling aanvaardbaar is in het kader van natuur- en landschapswaarden. Indien er geen bezwaar is om de houtopstanden te kappen, verplicht artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming om binnen 3 jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand op dezelfde grond houtopstanden opnieuw aan te planten. Er geldt een algehele vrijstelling van de herplantplicht voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Indien bij de voorgenomen ontwikkeling herplantplicht geldt, maar niet voldaan kan worden aan de herplantplicht op de projectlocatie zelf, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden met betrekking tot de herplantplicht bij de desbetreffende provincie. De provincie toetst vervolgens of voldaan wordt aan de bij de provinciale verordening gestelde regels voor herbeplanting op andere perceelsgronden. Deze regels hebben onder andere betrekking op de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en de natuurwaarde van de te vellen houtopstand. Tevens kan ontheffing verleend worden van herplantplicht ter plaatse, indien gewerkt wordt via een door het ministerie goedgekeurde gedragscode die gebruikt mag worden door een van de betrokken partijen voor een wijze van vellen en een wijze van herplanten.

5 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- of voortplantingsplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen plannen een negatief effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. In hoofdstuk 6 wordt beschreven welke juridische implicaties dit voor het project heeft.

5.1 Vogels

5.1.1 Broedvogels (nesten jaarrond beschermd)

Er zijn broedvogels waarvan de nesten ook beschermd zijn op het moment dat ze niet voor de voortplanting in gebruik zijn. Volgens NDFF zijn de volgende streng beschermde vogelsoorten in de nabijheid van de onderzoekslocatie waargenomen: buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, ooievaar, roek, slechtvalk, sperwer en de steenuil. Van deze soorten kan de slechtvalk op voorhand worden uitgesloten. Deze soort broedt enkel op hoge stenige bebouwing, zoals kantoorgebouwen, torens en fabrieksschoorstenen.

Huismus en gierzwaluw

De huismus en de gierzwaluw zijn typische gebouwbewonende koloniebroeders. De aanwezige bebouwing biedt broedgelegenheid voor huismussen. De dakranden van de volledige bebouwing zijn voorzien van een goot waardoor huismussen onder de dakpannen kunnen kruipen om te nestelen (figuur 10 en 11). Daarnaast kunnen huismussen gebruik maken van openingen tussen losliggende dakpannen om te nestelen (figuur 12). Huismussen maken daarnaast gebruik van hagen en boschages om te slapen en te foerageren. Hierdoor kunnen zowel de bebouwing als de tuin onderdeel uitmaken van het functioneel leefgebied van de huismus (zie hoofdstuk 6).

Gierzwaluwen hebben een opening tussen de muur en de dakrand nodig om in te kunnen vliegen. Aangezien alle dakranden van de bebouwing direct aansluiten op de muur zijn er geen geschikte nestlocaties voor gierzwaluwen aanwezig. Negatieve effecten op gierzwaluwen als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden zijn uitgesloten.

Figuur 10. Potentiele nestlocaties huismus oostzijde.

Figuur 11. Potentiele nestlocaties huismus westzijde.

Figuur 12. Losliggende dakpan.

Roofvogels

Volgens gegevens van de NDFF zijn er in de nabijheid van de onderzoekslocatie waarnemingen bekend van de buizerd, havik en sperwer. De buizerd en havik broeden in grote nesten. De sperwer bouwt elk jaar een nieuw nest nabij het oude nest, waardoor deze te herkennen zijn aan de aanwezigheid van meerdere nesten bij elkaar in de buurt. Niet alle bomen konden even goed geïnspecteerd worden vanwege het dichte bladerdek, op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten. Aanwezigheid van beschermde nesten is daarom niet op voorhand uit te sluiten (zie hoofdstuk 6).

Steenuil

Volgens gegevens van de NDFF zijn er in de nabijheid van de onderzoekslocatie waarnemingen bekend van de steenuil. De steenuil heeft een voorkeur voor cultuurlandschappen met allerlei landschapselementen die voor afwisseling zorgen, op de onderzoekslocatie is dergelijk habitat aanwezig. Meestal broedt de steenuil in speciale nestkasten en incidenteel in bebouwing en in boomholten. In de bebouwing op of nabij de onderzoekslocatie zijn geen openingen waargenomen die een geschikte roest- of nestplaats bieden voor de steenuil. Evenmin zijn er geschikte nestkasten aanwezig. Grenzend aan de onderzoekslocatie (aan de oostzijde) staan twee bomen met grote holtes erin (figuur 13 en 14), die mogelijk door een steenuil gebruikt kunnen worden om te nestelen. Met de voorgenomen plannen blijven deze bomen behouden, echter kunnen externe effecten van de bouwwerkzaamheden op de steenuil niet op voorhand worden uitgesloten (zie hoofdstuk 6).

Figuur 13. Holte in boom grenzend aan locatie.

Figuur 14. Holte in boom grenzend aan locatie.

Grote gele kwikstaart

De grote gele kwikstaart nestelt graag in de nabijheid van snelstromend water in een nis in de muur of bij boomwortels aan de oever. Water is ruimschoots aanwezig in de omgeving, waardoor bebouwing in potentie geschikt zou kunnen zijn als nestlocatie. Echter, zijn dergelijke nissen niet waargenomen in de bebouwing waardoor de aanwezigheid van broedlocaties van de grote gele kwikstaart uitgesloten is. De werkzaamheden hebben geen betrekking op de aanwezige watergangen en oevers. Als nestlocaties aanwezig zijn aan de oever van Opa's gatje, zijn deze dermate ver van de onderzoekslocatie verwijderd dat negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden redelijkerwijs uitgesloten worden.

Ooievaar

Ooievaars broeden met name op door de mens gemaakte hoge plekken zoals telefoonpalen, bomen, schoorstenen, kerktorens, hoogspanningsmasten, hoge gebouwen of palen. Ook bouwt de soort soms nesten in hoge bomen. Ooievaarsnesten zijn vanwege hun omvang makkelijk te herkennen. Op en nabij de onderzoekslocatie zijn dergelijke nesten niet aangetroffen waardoor negatieve effecten door de geplande werkzaamheden is uitgesloten.

Roek

De roek is een koloniebroeder met nesten in de toppen van hoge bomen. Roekenkolonies bevinden zich vaak in vrijstaande hoge groepen bomen langs wegen, sporen of kanalen. Roekennesten zijn makkelijk te herkennen aan de manier van nestelen in kolonies. Deze zijn niet op of nabij de onderzoekslocatie waargenomen.

5.1.2 Overige broedvogels

De bebouwing en beplanting op de onderzoekslocatie kan nestgelegenheid bieden aan broedvogelsoorten zoals koolmees, merel, kauw etc. De nesten van deze soorten zijn alleen beschermd op het moment dat ze als zodanig in gebruik zijn. Overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming zijn te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

De broedvogels waarvan het nest in uitzonderlijke gevallen eveneens jaarrond is beschermd, zijn voornamelijk holenbroeders, zoals spechten en mezen, of makers van grote nesten, zoals ekster en zwarte kraai. Het gaat hierbij om algemeen voorkomende soorten, die ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid hebben. Er zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat de nesten van genoemde soorten op de onderzoekslocatie een jaarrond beschermde status zouden moeten hebben. Het werken buiten het broedseizoen is voldoende om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

Bosuil

Volgens gegevens van de NDFF is in de directe omgeving van de onderzoekslocatie (op het Beerebolwerk) de laatste jaren een aantal keer een bosuil waargenomen. Deze uilensoort nestelt ook vaak in boomholtes. De bosuil zou net als de steenuil gebruik kunnen maken van de holtes in de bomen grenzend aan de onderzoekslocatie (figuur 13 en 14). Nesten van de bosuil zijn echter niet het hele jaarrond beschermd. Hiervoor geldt dat het werken buiten het broedseizoen voldoende is om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

5.2 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF zijn in de afgelopen 5 jaar slechts 6 waarnemingen gedaan van vleermuizen in de omgeving van de onderzoekslocatie. Dit lage aantal wordt eerder verklaard door een gebrek aan monitoring dan door de afwezigheid van vleermuizen. Vleermuissoorten die in de omgeving van Zaltbommel voor (kunnen) komen zijn: de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, meervleermuis en de baardvleermuis. Volgens verspreidingsgegevens van Vleermuis werkgroep Nederland (VLEN) en Limpens *et al.* kan de aanwezigheid van deze soorten op de onderzoekslocatie niet worden uitgesloten.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

De aanwezige bomen op de onderzoekslocatie zijn onderzocht op holtes, spleten en/of loshangend schors, die kunnen dienen als potentiële vaste rust- of voortplantingsplaats voor boombewonende vleermuizen. Deze zijn niet aanwezig en daarmee zijn verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen, binnen de grenzen van de onderzoekslocatie, uit te sluiten.

De bebouwing op de onderzoekslocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen, vanwege de aanwezigheid van stootvoegen die toegang verlenen tot de spouwmuur (figuur 15). Daarnaast zijn er losliggende dakpannen en loodslabben waargenomen waar vleermuizen onder kunnen kruipen (figuur 12 en 16). Met name de open stootvoegen bij het balkon aan de achterzijde van de bebouwing kunnen door de werkzaamheden verstoord worden. Deze stootvoegen zouden

toegang kunnen verlenen naar de zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger (zie hoofdstuk 6).

Figuur 15. Balkon met open stootvoegen.

Figuur 16. Loodslabben bij dakrand.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

De bomen met holtes naast het terrein zouden als vaste rust- en verblijfsplaats kunnen dienen voor boombewonende vleermuizen (figuur 13 en 14) zoals de rosse vleermuis of baardvleermuis. Externe effecten van de geplande werkzaamheden zoals trillingen, licht en geluid kunnen zorgen voor verstoring van eventueel aanwezige verblijfplaatsen (zie hoofdstuk 6). Eventuele verblijfplaatsen in bebouwing in de omgeving zullen door de afstand tot de bouwlocatie en de aard van de ingreep geen hinder ervaren.

Foerageerhabitat

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat, gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen om te foerageren. De plannen zullen echter geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen. In de omgeving is meer geschikt foerageerhabitat aanwezig zoals aan de westzijde van de onderzoekslocatie, rondom Opa's gatje.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. De onderzoekslocatie ligt aan de rand van een park, welke mogelijk gebruikt zou kunnen worden als vliegroute. Door de voorgenomen werkzaamheden gaat deze potentiële vliegroute niet verloren. Echter zullen er maatregelen getroffen moeten worden om verstoring, door met name licht, tegen te gaan (zie hoofdstuk 6).

5.3 Overige zoogdieren

Alle zoogdieren in Nederland zijn beschermd. Voor sommige algemeen voorkomende soorten geldt een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Op deze wijze is er onderscheid te maken in streng beschermde en minder streng beschermde soorten.

5.3.1 Streng beschermde soorten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF en Broekhuizen *et al.* (2016) ligt de onderzoekslocatie binnen het verspreidingsgebied van de volgende streng beschermde grondgebonden zoogdieren: bever, bunzing, das, eekhoorn, hermelijn, steenmarter en wezel.

Bever

Volgens gegevens van de NDFF is er in 2019 een waarneming gedaan van vraatsporen van de bever nabij de onderzoekslocatie. Eveneens was er eind 2019 sprake van een kleine burcht van één bever in Opa's gatje (Het Kontakt, 2019). Tijdens het veldbezoek zijn er geen waarnemingen gedaan van wissels, glijbanen of loop- of eetsporen die duiden op de aanwezigheid en/of het gebruik van de onderzoekslocatie door de bever. De aanwezigheid van een burcht nabij de onderzoekslocatie kan op basis van het veldbezoek echter niet volledig worden uitgesloten (zie hoofdstuk 6).

Steenmarter

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de steenmarter. Steenmarters gebruiken hooizolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke als verblijfplaats. Dergelijke verblijfplaatsen zijn ook op de onderzoekslocatie aanwezig zoals het schuurtje in de overwoekerde weide (figuur 17). Het is niet op voorhand uit te sluiten dat de onderzoekslocatie gebruikt wordt door de steenmarter als migratieroute, foerageergebied of verblijfplaats (zie hoofdstuk 6).

Figuur 17. Schuurtje in overwoekerde weide.

Bunzing, hermelijn en wezel

Bunzing, hermelijn en wezel maken gebruik van oude hollen van onder andere konijnen, mollen en muizen, maar ook van houtwallen, steenhopen, ruimtes tussen opslagmateriaal, holle bomen en ruimtes onder boomwortels. Deze soorten hebben binnen hun territorium verscheidene verblijfplaatsen. De tuin van de onderzoekslocatie heeft genoeg beschutting in de vorm van overwoekerde beplanting en hagen om schuilplaatsen te bieden voor deze soorten. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen van kleine marterachtigen aangetroffen op de onderzoekslocatie, dit betekent echter niet dat het gebied niet potentieel in gebruik is door de hermelijn, wezel en/of bunzing. Vanwege de aanwezigheid van geschikt habitat kan het voorkomen en de verstoring van desbetreffende soorten niet worden uitgesloten (zie hoofdstuk 6).

Das

De das komt volgens de verspreidingsgegevens voor in de omgeving. Dassen graven hun burcht graag bij een helling. De onderzoekslocatie is door het ontbreken van reliëf en/of schuilmogelijkheden ongeschikt als vaste rust- en verblijfplaats door dassen. Tijdens het veldbezoek zijn op de onderzoekslocatie en de directe omgeving eveneens geen loop- of eetsporen, latrines en/of wissels aangetroffen die duiden op de aanwezigheid en/of het gebruik van de onderzoekslocatie door de das. Daarnaast is de omgeving van de onderzoekslocatie groen, maar weliswaar gelegen in het centrum van Zaltbommel. Dassen zullen eerder hun leefgebied hebben in de buurt van groter natuur- of landbouwgebied zodat zij veel ruimte hebben om ongestoord te foerageren. Verstoring ten aanzien van de das als gevolg van de voorgenomen ingreep is niet aan de orde.

Eekhoorn

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de eekhoorn. De hoge bomen op de onderzoekslocatie konden echter goed worden onderzocht op de aanwezigheid van nesten. Er zijn geen nesten van eekhoorns aangetroffen, zodat de aanwezigheid van een vaste rust- of verblijfplaats van de eekhoorn kan worden uitgesloten.

Het voorkomen van overige grondgebonden zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt, is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat kan het voorkomen ervan redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.3.2 Licht beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als konijn, egel en verschillende muissoorten. Door de voorgenomen werkzaamheden bestaat de kans dat vaste rust- en verblijfplaatsen worden vergraven. Hiervoor geldt een algemene vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Wel dient rekening gehouden te worden met de algemene zorgplicht (zie hoofdstuk 6).

5.4 Reptielen, amfibieën en vissen

5.4.1 Reptielen

Volgens verspreidingsgegevens van RAVON (van Delft *et al.* 2015) en de NDFF zijn in de afgelopen 10 jaar in de omgeving van de onderzoekslocatie geen streng beschermde reptielsoorten waargenomen. Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Op de onderzoekslocatie is geen geschikt habitat voor reptielen aanwezig.

5.4.2 Amfibieën

Volgens verspreidingsgegevens van RAVON (van Delft *et al.* 2015) en de NDFF zijn in de directe omgeving van de onderzoekslocatie de volgende streng beschermde amfibieënsoorten waargenomen: heikikker, kamsalamander, poelkikker en de rugstreeppad.

Doordat wateroppervlakten als poelen, sloten en plassen op de onderzoekslocatie ontbreken zijn voortplantingsmogelijkheden voor amfibieën op de onderzoekslocatie uitgesloten. Echter is er wel geschikt landhabitat op de onderzoekslocatie te vinden.

Kamsalamander en poelkikker

In de omgeving van de onderzoekslocatie is volgens NDFF de laatste 10 jaar een aantal keer een kamsalamander en een aantal keer een poelkikker waargenomen. Kamsalamanders planten zich voort in het water, maar komen eind juni het water uit om te overwinteren op het land om vervolgens eind februari weer terug te keren naar het water. Ook de poelkikker verlaat buiten de voortplantingsperiode het water om beschutting te zoeken op het land. Kamsalamanders en poelkikkers geven de voorkeur aan landhabitat waar veel struweel en andere beschutting te vinden is. De onderzoekslocatie voldoet aan deze kenmerken (figuur 18). Aangezien Opa's gatje zou kunnen fungeren als voortplantingswater, kan niet worden uitgesloten dat de onderzoekslocatie overwinteringsgebied is van de kamsalamander en de poelkikker. De voorgenomen nieuwbouw werkzaamheden zouden dus potentieel negatieve effecten kunnen hebben voor zowel de kamsalamander als de poelkikker (zie hoofdstuk 6).

Figuur 18. Weide aan de achterzijde van de onderzoekslocatie

Heikikker en rugstreeppad

De waarnemingen van de andere streng beschermde soorten hebben naar verwachting betrekking op natuurgebieden gelegen in de omgeving van Zaltbommel, omdat geschikt habitat in de directe omge-

ving van de onderzoekslocatie ontbreekt. Verstoring van de heikikker en de rugstreeppad is daarom redelijkerwijs uit te sluiten.

Bruine kikker en gewone pad

De onderzoekslocatie vormt geschikt landhabitat voor algemene amfibieënsoorten als bruine kikker en gewone pad. In de buurt van de onderzoekslocatie is geschikt water te vinden wat als onderkomen kan dienen voor deze soorten. Op de onderzoekslocatie kunnen deze soorten beschutting vinden tussen de vegetatie. Vooral de kleine weide aan de achterzijde van de onderzoekslocatie (figuur 18) zou geschikt landhabitat kunnen zijn voor deze algemene amfibieën soorten, door de aanwezige ruigte en vegetatie. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling van de Wet natuurbescherming in het kader van ruimtelijke ontwikkeling (zie hoofdstuk 6).

5.4.3 Vissen

Vanwege ontbreken van oppervlaktewater op de onderzoekslocatie kan deze soortgroep buiten beschouwing worden gelaten. De vissen aanwezig in het oppervlaktewater in de omgeving van de onderzoekslocatie zullen geen nadelen ondervinden van de geplande activiteiten, waardoor overtreding van de Wet natuurbescherming niet aan de orde is.

5.5 Ongewervelden

Libellen

Voor libellen geldt dat water nodig is ter voortplanting. Gezien er geen water aanwezig is op de onderzoekslocatie kan gesteld worden dat deze soortgroep niet in staat is zich in de huidige situatie te vestigen.

Vlinders

Volgens de NDFF zijn er geen waarnemingen van streng beschermde vlindersoorten in de omgeving van de onderzoekslocatie gedaan. Beschermde vlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat met waard- en nectarplanten. Het is uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie verstoring optreedt van een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

Overige soorten

Overige beschermde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijffhoren, zijn op de onderzoekslocatie uit te sluiten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de onderzoekslocatie aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

5.6 Vaatplanten

Aangezien de locatie grotendeels bestaat uit bebouwing, verharding, tuin en erf, is het niet te verwachten dat er beschermde of zeldzame plantensoorten op de locatie te vinden zijn. Aan de achterzijde van het erf is een kleine overwoekerde weide gelegen. De aanwezigheid van water, de zuurgraad van de bodem, de beschikbare hoeveelheid voedingsstoffen, de hoeveelheid zonlicht en de antropogene beïnvloeding bepalen in hoeverre een groeiplaats voor een bepaalde plant geschikt is. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde vaatplanten waargenomen in deze weide. Daarnaast toont de vegetatie die aanwezig is, dat de bodem op locatie voedselrijk is. De meeste beschermde vaatplanten groeien enkel op voedselarme bodem. Vanwege de specifieke eisen die de meeste beschermde soorten stellen aan de groeiomstandigheden zijn beschermde vaatplanten op de onderzoekslocatie niet te verwachten.

6 TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit soortbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming optreden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Wet natuurbescherming en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgetraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Wet natuurbescherming op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van ontheffingen.

6.1 Broedvogels

6.1.1 Jaarrond beschermde broedvogels

Huismus

De nesten van huismussen zijn het gehele jaar beschermd en vallen onder de beschermingscategorie 2 van vogelnesten. Dit zijn nesten van koloniebroeders die elk seizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. Volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming is het verboden nesten van huismussen te beschadigen, te vernielen of weg te nemen. Daarnaast is het functionele leefgebied van de huismus beschermd. Door verwijdering van groenvoorzieningen en werkzaamheden van de nieuwbouw kunnen nestlocaties en functioneel leefgebied van de huismus verloren gaan. Om de ingreep volledig te kunnen toetsen op de Wet natuurbescherming dient middels aanvullend onderzoek duidelijk te worden of de onderzoekslocatie een functie heeft voor huismussen.

Roofvogels

De nesten van buizerd, havik en sperwer zijn eveneens het jaarrond beschermd en vallen onder de beschermingscategorie 4 van vogelnesten. Deze vogels keren ieder jaar terug naar een specifiek nest. Het is verboden om de nesten van deze soorten te verstoren volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Omdat de aanwezigheid van nesten van buizerd, havik en sperwer niet volledig kon worden uitgesloten, is aanvullend onderzoek benodigd. Gedurende het bladerloze seizoen (jan-feb) dienen de bomen omliggend aan de onderzoekslocatie geïnspecteerd te worden op de aanwezigheid van grote nesten om overtreding van de Wet natuurbescherming volledig uit te kunnen sluiten. Bij aanwezigheid van grote nesten zal mogelijk aanvullend onderzoek uitgevoerd moeten worden naar de functie en soort.

Steenuil

De steenuil is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld onder artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming en de vogelrichtlijn. Nesten van de steenuil zijn ook buiten het broedseizoen in gebruik, waardoor deze soort valt onder beschermingscategorie 1 van vogelnesten. Naast een nestlocatie maakt de steenuil gebruik van meerdere vaste roestplekken in de omgeving. Zowel de nestlocatie als de vaste roest-plaatsen horen bij het functioneel leefgebied van steenuil en zijn daarom beschermd. De bomen, met boomholten, grenzend aan de onderzoekslocatie zijn geschikte plekken voor steenuilen. De werkzaamheden gepland door de initiatiefnemer liggen in de directe invloedssfeer van deze locaties. Om vast te stellen of deze bomen een functie vervullen voor de steenuil dient een holte-inspectie uitgevoerd te worden. Deze inspectie kan jaarrond uitgevoerd worden.

6.1.2 Algemene broedvogels

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen) is van toepassing. De nesten mogen echter wel worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Met betrekking tot het verwijderen van de aanwezige beplanting buiten het broedseizoen wordt geadviseerd om ook het snoeiafval buiten het broedseizoen te verwijderen. Een grote stapel snoeiafval vormt namelijk een ideale broedlocatie voor kleine vogelsoorten als de winterkoning. Indien onverhoopt een dergelijke soort hierin tot broeden komt, mag het snoeiafval niet eerder worden verwijderd dan wanneer de jongen definitief zijn uitgevlogen.

6.2 Vleermuizen

De bebouwing op de onderzoekslocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Alhoewel er geen werkzaamheden plaats vinden aan het bestaande pand, kunnen indirecte effecten van de bouwwerkzaamheden zoals trillingen, geluid- en lichtoverlast etc. toch voor verstoring zorgen van eventuele aanwezige vleermuissoorten en daarbij leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming. Daarnaast zijn de bomen met boomholten grenzend aan de onderzoekslocatie geschikt om te dienen als verblijfplaats voor boombewonende soorten.

Alle vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Vleermuizen worden ook benoemd in Bijlage II van de conventie van Bonn.

Gelet op de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor vleermuizen, zal aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om de daadwerkelijke functie van de bebouwing en de bomen met holtes voor vleermuizen te kunnen vaststellen. Deze informatie is benodigd om vast te kunnen stellen of overtredingen van de Wet natuurbescherming aan de orde zijn. De gebouwde bewonende vleermuissoorten die onderzocht dienen te worden zijn: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. De functies die de bebouwing kan hebben zijn zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen. Een dergelijk aanvullend onderzoek dient te worden uitgevoerd conform het protocol voor vleermuisonderzoek (Netwerk Groene Bureaus, 2017). Dit houdt in dat in de periode van april tot en met september in totaal vijf veldbezoeken uitgevoerd dienen te worden om te kijken of de bebouwing wordt gebruikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Daarnaast dient aanvullend onderzoek uitgevoerd te worden om te kijken of de bomen met boomholten, grenzend aan de onderzoekslocatie, een functie vervullen voor boombewonende vleermuissoorten. Ook is voor dit onderzoek de periode april tot en met september geschikt (Netwerk Groene Bureaus, 2017). Vervolgens kan aan de hand van de onderzoeksresultaten worden vastgesteld of er overtredingen plaats zullen vinden bij de uitvoering van het project.

Bij het aantreffen van verblijfplaatsen van vleermuizen is bij de voorgenomen werkzaamheden overtreding van de Wet natuurbescherming naar verwachting niet te vermijden en is daarom een ontheffingsaanvraag aan de orde. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten worden en zal schade aan individuen moeten worden voorkomen. Deze maatregelen, omschreven in een activiteitenplan, dienen vervolgens ter goedkeuring worden voorgelegd aan de provincie Gelderland, middels een ontheffingsaanvraag.

De onderzoekslocatie ligt aan de rand van een park, welke mogelijk gebruikt zou kunnen worden als vliegroute. Door de voorgenoemde werkzaamheden gaat deze potentiële vliegroute niet verloren. Echter zullen er maatregelen getroffen moeten worden om verstoring door met name licht, tegen te gaan. Deze maatregelen kunnen worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

6.3 Overige zoogdieren

6.3.1 Streng beschermde soorten

Bever

De bever is een beschermde inheemse diersoort en tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, diersoorten van communautair belang, die strikt moeten worden beschermd. De bever wordt ook benoemd in Bijlage II van de Conventie van Bern. De bever staat als gevoelig vermeld op de Rode Lijst van Nederlandse Zoogdieren (2009).

In de context van de Wet natuurbescherming moet onder de voortplantingsplaats en rustplaats ook de functionele leefomgeving van die plekken worden begrepen, voor zover het functioneren van die plekken als zodanig daarvan afhankelijk is. Alle activiteiten die het voortplantingssucces negatief beïnvloeden of teniet doen leiden tot een overtreding van artikel 3.5. Overtreding van dit artikel is aan de orde wanneer de burcht negatief beïnvloed wordt, maar ook wanneer het gebied waarin de burcht van de bever is aangetroffen vernietigd of aangetast wordt of wanneer de kwaliteit daarvan voor de bever zodanig verslechtert, waardoor de burcht niet meer zijn functie van voortplantingsplaats of vaste rust- en verblijfplaats kan vervullen (BIJ12, 2017).

Het is naar aanleiding van onderhavige quickscan niet duidelijk of er in de omgeving van de onderzoekslocatie een burcht aanwezig is en of een indirecte aantasting van leefgebied aan de orde zal zijn. Omdat niet met zekerheid vast te stellen is of de geplande werkzaamheden een verstoring veroorzaken, waardoor eventueel aanwezige bevers het gebied gaan vermijden, is aanvullend sporenonderzoek nodig.

Kleine marterachtigen en steenmarter

In de provincie Gelderland behoren de bunzing, hermelijn, wezel en steenmarter tot de beschermde inheemse diersoorten. De onderzoekslocatie biedt potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen voor deze marterachtigen. Het verwijderen van boom- en struikopstanden alsook het verwijderen van schuurtjes, takkenhopen en/of graafwerkzaamheden kan leiden tot verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen van bovengenoemde marterachtigen. Middels aanvullend onderzoek dient vastgesteld te worden of er vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn van steenmarter, bunzing, hermelijn en/of wezel.

Bij het aantreffen van een vaste rust- en/of verblijfplaats van bunzing, hermelijn, wezel en/of steenmarter op de onderzoekslocatie geldt dat een negatief effect niet (geheel) kan worden voorkomen en er dient dan een ontheffing aangevraagd te worden voor de verstoring van een vaste rust- en/of verblijfplaats van bovengenoemde soorten.

6.4 Kamsalamander en poelkikker

De kamsalamander en de poelkikker zijn beschermde inheemse diersoorten die zijn opgenomen in artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming op basis van het feit dat de soorten zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage II van de conventie van Bern. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen het opzettelijk doden of vangen in hun natuurlijke verspreidingsgebied. Maar ook het opzettelijk verstoren, vernielen of beschadigen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen is verboden.

Om de aanwezigheid van de kamsalamander en de poelkikker op de onderzoekslocatie vast te stellen, dan wel uit te sluiten, is aanvullend onderzoek nodig om te bepalen of overtredingen van de Wet natuurbescherming aan de orde zijn. Hiervoor dient het geschikte oppervlaktewater in de directe omgeving te worden gecontroleerd op de aanwezigheid van deze soorten. Opa's gatje behoort tot het geschikte oppervlaktewater. Het andere aanwezige water in de omgeving hoeft niet in het onderzoek opgenomen te worden, omdat het ofwel geen geschikt habitat betreft, ofwel te ver van de onderzoekslocatie verwijderd is.

Als aanwezigheid van de kamsalamander en/of poelkikker wordt aangetoond in Opa's gatje, dan kan niet worden uitgesloten dat de onderzoekslocatie binnen het landhabitat van de betreffende soort valt. Door het verdwijnen van het habitat kan de functionaliteit ter plaatse niet worden behouden. Daardoor dient, in geval van aanwezigheid van de kamsalamander en/of poelkikker, een ontheffing aangevraagd te worden voor verstoring, beschadigen of vernielen van een vaste rust- en/of verblijfplaats.

6.5 Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën

Voor de te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden mogelijk verstorend kunnen werken. Als gevolg van graafwerkzaamheden kunnen dieren verwond of gedood worden en holen kunnen worden verwijderd. Dit houdt een overtreding van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming in. Voor de te verwachten soorten geldt, op grond van het provinciale soortenbeleid, bij ruimtelijke ontwikkelingen echter een vrijstelling, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen.

Het doden of verwonden kan plaatsvinden indien schuil- of voortplantingslocaties worden beschadigd. Dit kan door het verwijderen van stenenstapels, takkenhopen, bladeren en andere materialen die door langdurige opslag of aanwezigheid schuilplaatsen bieden. Het verwijderen van de materialen dient daarom buiten de gevoelige periode van voortplanting of winterrust plaats te vinden. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen.

6.6 Overige soort(groep)en

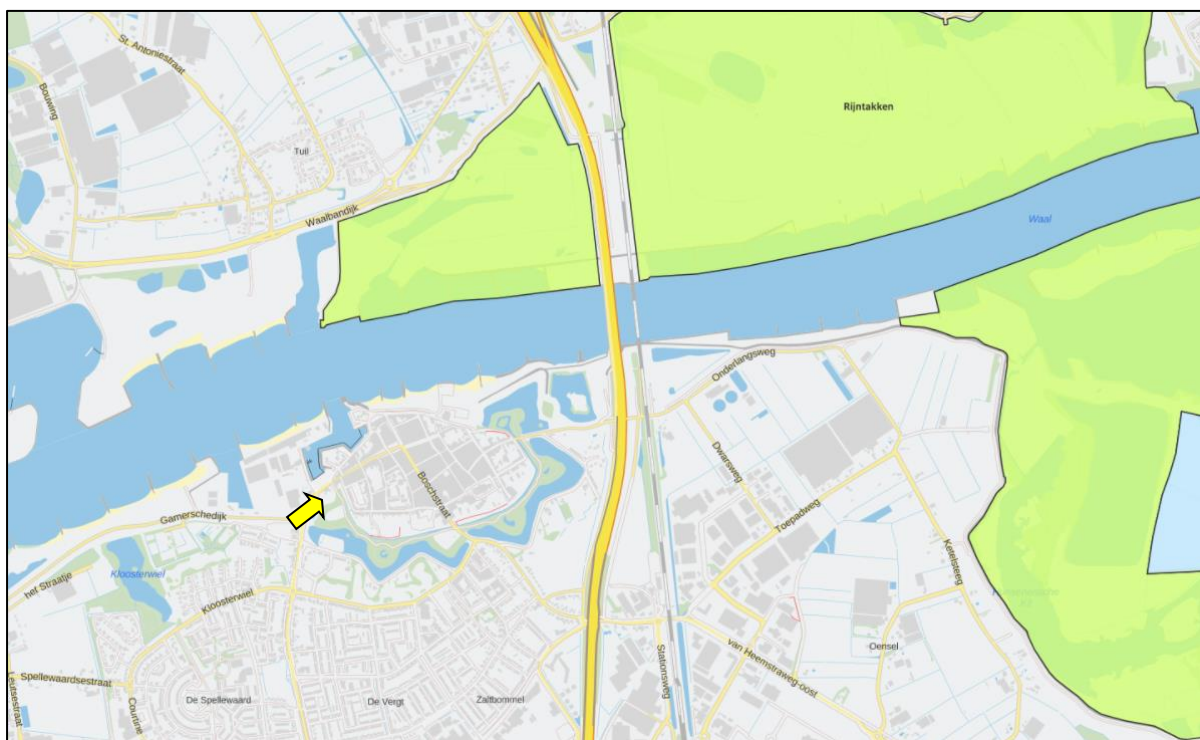
Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

7 TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING

In algemene zin kan er door een plan sprake zijn van negatieve gevolgen vanuit natuurwetgeving beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke gebieden er mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen ingrepen op de onderzoekslocatie. Verder wordt beschreven of een vervolgtraject noodzakelijk is en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen.

7.1 Natura 2000

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, Rijntakken, bevindt zich op circa 700 meter afstand ten noorden van de onderzoekslocatie (zie figuur 19).

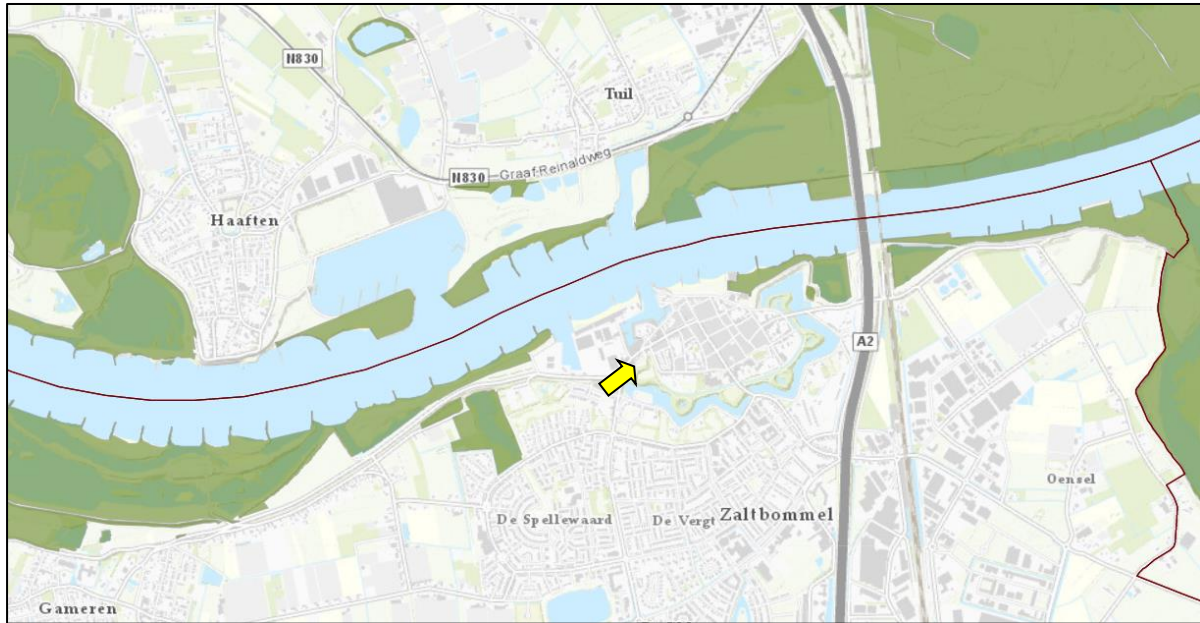

Figuur 19. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van Natura 2000. Het Natura 2000 gebied is aangegeven met lichtgroene vlakken.

De onderzoekslocatie ligt echter wel binnen de invloedsfeer van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Indien er een effect te verwachten valt, betreft dit een extern effect, zoals toename van geluid, licht of depositie van stikstof. Gezien de aard van de plannen (nieuwbouw) en de relatief korte afstand tot het Natura 2000 gebied kan depositie van stikstof mogelijk effect hebben op Rijntakken. Om dit vast te kunnen stellen dan wel uit te kunnen sluiten is een aanvullend onderzoek stikstofdepositie benodigd. Alle andere mogelijke effecten zullen gezien de aard van de plannen en afstand niet te verwachten zijn.

7.2 Natuurnetwerk Nederland

De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk. De onderzoekslocatie ligt echter wel in de nabijheid van een gebied, behorend tot het Natuurnetwerk Nederland. Het meest nabijgelegen gebied bevindt zich circa 500 meter ten westen van de onderzoekslocatie. In figuur 20 is de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland weergegeven.

Figuur 20. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland. Het natuurnetwerk is aangegeven met donkergroene vlakken.

De onderzoekslocatie is gelegen op 500 meter afstand van een onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk. Het Natuurnetwerk betreft in Gelderland een louter planologische bescherming van de aangewezen gebieden zelf. Aangezien het planvoornemen niet leidt tot een wijziging van de bestemming van het dichtbij gelegen onderdeel van het Natuurnetwerk zijn aanvullende maatregelen of aanvullend advies ten aanzien van het GNN of GO niet aan de orde.

8 HOUTOPSTANDEN

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 10 are en bomenrijen van minimaal 21 bomen, gelegen buiten de bebouwde kom (de zogenaamde 'houtopstanden'). Het is verboden deze houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen zonder voorafgaande melding bij gedeputeerde staten. In dit hoofdstuk wordt beschreven of er bij de voorgenomen kap sprake is van meldingsplicht en herplantplicht conform artikel 4.2 en artikel 4.3 van de Wet natuurbescherming. Verder wordt beschreven of er vervolgmaatregelen getroffen dienen te worden ten behoeve van de voorgenomen houtkap.

De bomen op de onderzoekslocatie vallen niet onder de definitie houtopstanden, als bedoeld in paragraaf 4.1 van de Wet natuurbescherming. Voor de te vellen bomen op de onderzoekslocatie geldt daarom geen meldingsplicht en herplantplicht. Mogelijk geldt er wel een gemeentelijke kapverordening.

9 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van De Twee Snoeken een quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd aan de Steenweg 1 te Zaltbommel.

De quickscan Wet natuurbescherming is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de Wet natuurbescherming een beschermd status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000-gebieden, houtopstanden die middels de Wet natuurbescherming zijn beschermd, of op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

De initiatiefnemer is voornemens een gezondheidscentrum te realiseren op locatie, waarbij het bestaande monumentale pand behouden blijft en aan de achterzijde wordt uitgebreid met een deels verdiepte uitbouw. Hierbij zal het aanwezige groen aan de achterzijde van de bebouwing verdwijnen.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel I. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningstrajecten. In de tabel is weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel I. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen*
Broedvogels	algemeen	ja	mogelijk	nee	nee	Het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren.
	jaarrond beschermd	ja	mogelijk	ja	mogelijk	Aanvullend onderzoek naar huismus, roofvogels (buisdier, havik en sperwer) en steenuil.
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	mogelijk	ja	mogelijk	Aanvullend onderzoek naar gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger in bebouwing en boombewonende soorten.
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	-
	vliegroutes	ja	mogelijk	nee	nee	Maatregelen om vliegroute niet te verstoren opnemen in ecologisch werkprotocol.
Bever		ja	mogelijk	ja	mogelijk	Aanvullend onderzoek of bever verblijft in Opa's gatje.
Marterachtigen		ja	mogelijk	ja	mogelijk	Aanvullend onderzoek naar steenmarter, bunzing, hermelijn en wezel.
Algemeen grondgebonden zoogdieren						Aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene grondgebonden zoogdiersoorten zoals konijn, egel en diverse muizensoorten.
Amfibieën	algemeen	ja	mogelijk	nee	nee	Aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten als bruine kikker en gewone pad.
	beschermd	ja	mogelijk	ja	mogelijk	Aanvullend onderzoek naar kamsalamander en poelkikker in Opa's gatje.
Reptielen		nee	nee	nee	Nee	-
Vissen		nee	nee	nee	nee	-
Libellen en vlinders		nee	nee	nee	nee	-

Soortgroep	Geschied habitat	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen*
Overige ongewervelden	nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten	nee	nee	nee	nee	-

* Wijzigingen in het planvoornemen kunnen van invloed zijn op de uitkomst van het onderzoek.

Gebiedsbescherming	Gebied aanwezig	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Vergunning-plicht	Bijzonderheden / opmerkingen*
Natura 2000	700m	mogelijk	ja	mogelijk	aanvullend onderzoek stikstofdepositie
Natuurnetwerk Nederland	500m	nee	nee	nee	-
Houtopstanden	nee	nee	nee	nee	mogelijk gemeentelijke verordening

* Wijzigingen in het planvoornemen kunnen van invloed zijn op de uitkomst van het onderzoek.

Conclusie

Op basis van onderhavige quickscan Wet natuurbescherming dient voor de uitvoering van de geplande werkzaamheden middels aanvullend onderzoek duidelijkheid te worden verkregen omtrent de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen van huismussen, roofvogels (buijzerd, havik en sperwer), steenuil, vleermuizen (gewone- en ruige dwergvleermuizen, laatvlieger en boombewonende soorten), bevers, steenmarters, kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel), kamsalamanders en poelkikkers. Indien blijkt dat de onderzoekslocatie onderdeel uitmaakt van essentieel leefgebied van een van de genoemde soorten dan dient middels een ecologisch activiteitenplan een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie Gelderland.

Ten aanzien van algemene broedvogels kunnen overtredingen worden voorkomen door nestgelegenheden buiten het broedseizoen te verwijderen voor aanvang van de geplande activiteiten.

Ten aanzien van algemene amfibieën en grondgebonden zoogdieren is, in het kader van de zorgplicht, het noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijk-wijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Het verwijderen van de materialen, zoals stenenstapels, takkenhopen, bladeren en andere materialen die langdurig opgeslagen liggen, dient verwijderd te worden op een wijze dat dieren de mogelijkheid hebben om weg te komen.

Voor beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn overtredingen ten aanzien van de Wet natuurbescherming wegens het ontbreken van geschikt habitat, het ontbreken van sporen en/of vanwege een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling niet aan de orde. Wel dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht.

Met betrekking tot Natura 2000-gebieden is een aanvullend onderzoek stikstofdepositie benodigd. Met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland en houtopstanden worden voor bij de voorgenomen werkzaamheden geen bezwaren voorzien in de uitvoering van de voorgenomen herontwikkeling op de onderzoekslocatie. Wel geldt er mogelijk een gemeentelijke kapverordening.

Econsultancy
Boxmeer, 3 november 2020

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Het Kontakt, 18 december (2019). Bevers actief in Bommel en Gameren.

Limpens H., Regelink J. (2017). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.

Nationale Database Flora en Fauna (NDFF), uitvoerportaal; <https://ndff-ecogrid.nl>, zoekgebied Zaltbommel, periode 2010-2020

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J. Thissen, K. Canters, & J. Buys 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren - Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

www.bij12.nl/ (Kennisdocumenten Soorten – Natuurbescherming)

www.floron.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.verspreidingsatlas.nl/ (verspreidingsgegevens NDFF)

www.vlinderstichting.nl

www.vogelbescherming.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Provinciale websites

www.gelderland.nl (GNN en beschermde gebieden in Gelderland)

www.gelderland.nl/Kaartenencijfers

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd (zie tabel II). Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

Tabel II. Zorgplicht

Artikel 1.11. Zorgplicht	
1.	Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2.	De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten: a) dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel, b) indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of c) voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; “de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”. Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer men een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, men zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van het voorgenomen handelen. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor het betreffende beschermde natuurgebied en de betreffende soortgroep in deze rapportage worden aangegeven.

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In tabel III t/m V worden deze artikelen nader toegelicht.

Tabel III. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.1 Wet natuurbescherming

Artikel 3.1. Soorten van de Vogelrichtlijn	
1.	Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2.	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3.	Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4.	Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5.	Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
Toelichting	
Alle inheemse vogelsoorten in Nederland vallen onder de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn is een richtlijn vanuit de Europese Unie uit 1979 en heeft betrekking op de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is. De lijst met soorten is niet limitatief.	

Tabel IV. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.5 Wet natuurbescherming

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn	
1.	Het is verboden in het wild levende dieren van deze soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2.	Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3.	Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen.
5.	Het is verboden planten van soorten uit de Habitatrichtlijn of het Verdrag van Bern in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onttrenten of te vernielen.
Toelichting	
Het gaat bij artikel 3.5 over in het wild levende dieren van verschillende soortgroepen. In de wet wordt voor vogelsoorten uit bijlage II van het verdrag van Bern geen uitzondering gemaakt. Van de vogelsoorten die in Nederland voorkomen is hieronder een selectie gemaakt. Van de overige soortengroepen zijn alle soorten genoemd.	
Soorten	
Planten	drijvende waterweegbree, groenknolorchis, kruipend moerasscherm, zomerschroeforchis
Zoogdieren	bever, hamster, hazelmuis, lynx, Noordse woelmuis, otter, wolf, wilde kat
Walvisachtigen	bruinvis, bultrug, butskop (hille), dwergpotvis, dwergvinvis, gestreepte dolfin, gewone dolfin, gewone spitsdolfijn, gewone vinvis, griend, grijze dolfin, kleine zwaardwalvis, narwal, Noordse vinvis, orka, potvis, spitsdolfijn van Gray, tuimelaar, walrus witflankdolfijn, witsnuitdolfijn, witte dolfin
Vleermuizen	Bechsteins vleermuis, bosvleermuis, Brandts vleermuis, franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, grote hoefijzerneus, grote rosse vleermuis, ingekorven vleermuis, kleine dwergvleermuis, kleine hoefijzerneus, laatvlieger, meervleermuis, mopsvleermuis, Noordse vleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, vale vleermuis, watervleermuis
Amfibieën	boomkikker, geelbuikvuurpad, heikikker, kamsalamander, knoflookpad, poelkikker, rugstreeppad, vroedmeesterpad
Reptielen	dikkopschildpad, gladde slang, Kemps' zeeschildpad, lederschildpad, muurhagedis, soepschildpad, zandhagedis
Vissen	houting, steur
Vlinders	apollovlinder, boszandoog, donker pimpernelblauwtje, grote vuurvlinder, moerasparelmoervlinder, monarchvlinder, pimpernelblauwtje, teunisbloempijlstaart, tijmblauwtje, zilverstreephooibeestje
Libellen	bronslibel, gaffellibel, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker, mercurwaterjuffer, Noordse winterjuffer, oostelijke witsnuitlibel, rivierrondbout, sierlijke witsnuitlibel
Insecten	brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever, heldenbok, juchtleerkever, oeveraas, vermiljoenkever
Overig	Bataafse stroommossel, platte schijfhoren

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn

Vogels	appelvink, baardman, beflijster, bergeend, bergfluit, bijeneter, blauwborst, blauwe kiekendief, boerenzwaluw, bontbekplevier, bonte strandloper, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, boompieper, boomvalk, bosrietzanger bosruiter, bosuil, braamsluiper, brandgans, bruine kiekendief, buizerd, casarca, Cetti's zanger, draaihal, duinpieper, dwergmeeuw, dwergster, Engelse kwikstaart, Europese kanarie, fitis, fluit, geelgors, gekraagde roodstaart, gele kwikstaart, geoorde fuut, glanskop, goudhaan, grasmus, graspieper, graszanger, grauwe kiekendief, grauwe klauwier, grauwe vliegenvanger, griel, groene specht, groenling, grote bonte specht, grote gele kwikstaart, grote karekiet, grote stern, grote zilvereiger, havik, heggenmus, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kerkuil, klapekster, klein waterhoen, kleine barmis, kleine bonte specht, kleine karekiet, kleine plevier, kleine zilvereiger, kleinste waterhoen, kluut, kneu, koolmees, koereiger, kraanvogel, krekeltzanger, kortsnavelboomkruiper, kruisbek, kuifmees, kwak, kwartelkoning, lepelaar, matkop, middelste bonte specht, nachtegaal, Noordse stern, oehoe, oeverloper, oeverpieper, oeverzwaluw, ooievaar, orpheusspotvogel, paapje, pestvogel, pimpelmees, poelruiter, porseleinhoen, purperreiger, putter, ransuil, rietgors, rietzanger, rode wouw, roerdomp, roodborst, roodborsttapuit, roodhalsfuut, rouwkwikstaart, sijs, slangenarend, slechtvalk, smelleken, snor, sperwer, spotvogel, sprinkhaanzanger, steenuil, steltkluut, strandplevier, taigaboomkruiper, tapuit, tijftaf, torenvalk, tuinfluit, velduil, visarend, visdief, vuurgoudhaan, wespandief, wielewaal, winterkoning, witbandkruisbek, witte kwikstaart, witwangster, nachtzwaluw, woudaap, zeearend, zwarte mees, zwarte ooievaar, zwarte roodstaart, zwarte specht, zwarte stern, zwarte wouw, zwartkop, zwartkopmeeuw
--------	--

Tabel V. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.10 Wet natuurbescherming

Artikel 3.10. Andere soorten		
Het is verboden om: 1. In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A1, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen. 2. De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen. 3. Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B2, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.		
Toelichting		
Het gaat bij artikel 10 om in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen en kevers. Dieren zijn opgenomen in bijlage onderdeel A1. Planten zijn opgenomen in bijlage onderdeel B2 van de Wet natuurbescherming. Voor een aantal zoogdieren, amfibieën en reptielen geldt per provincie een vrijstelling onder bepaalde voorwaarden. Dit verschilt per provincie. De betreffende soorten zijn aangegeven met een sterretje. Daarnaast is het mogelijk dat sommige provincies ook 'eigen' beschermde soorten hanteren, als aanvulling op het landelijke.		
Soorten		
Dieren	Zoogdieren	aardmuis*, boommarter, bosmuis*, bunzing*, damhert, das, dwergmuis*, dwergspitsmuis*, edelhert, eekhoorn*, egel*, eikelmuis, gewone bosspitsmuis*, gewone zeehond, grote bosmuis, grijze zeehond, haas*, hermelijn*, huisspitsmuis*, konijn*, molmuis, ondergrondse woelmuis*, ree*, rosse woelmuis*, steenmarter*, tweekleurige bosspitsmuis*, veldmuis*, veldspitsmuis, vos*, waterspitsmuis, wezel*, wild zwijn, woelrat*
	Amfibieën	Alpenwatersalamander, bruine kikker*, gewone pad*, kleine watersalamander*, meerkikker*, middelste groene kikker*, vinpootsalamander, vuursalamander
	Reptielen	adder, hazelworm*, levendbarende hagedis*, ringslang
	Vissen	beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper, kwabaal
	vlinders	aardbeivlinder, bosparelmoevlinder, bruin dikkopje, bruine eikenpage, donker pimpernelblauwtje, duinparelmoevlinder, gentiaanblauwtje, grote parelmoevlinder, grote vos, grote vuurvlinder, grote weerschijnvlinder, iepenpage, kleine heivlinder, kleine ijsvogelvlinder, komavvlinder, pimpernelblauwtje, sleedoornpage, spiegel dikkopje, veenbesblauwtje, veenbosparelmoevlinder, veenhooibeestje, veldparelmoevlinder, zilveren maan
	Libellen	beekrombout, bosbeekjuffer, donkere waterjuffer, gevlekte glanslibel, gewone bronlibel, hoogveenglanslibel, Kempense heidelibel, speerwaterjuffer
	Overige soorten	Europese rivierkreeft, vliegend hert
Planten		akkerboterbloem, akkerdoornzaad, akkerogentroost, bekierde ogentroost, berggamander, bergnachtorchis, blaasvaren, blauw guichelheil, bokkenorchis, bosboterbloem, bosdravik, brave hendrik, brede wolfsmelk, breed wollegras, bruinrode wespenorchis, dennenorischis, dregs, echte gamander, franjegentiaan, geelgroene wespenorchis, geploide vrouwenmantel, getande veldsla, gevlekt zonneroosje, glad biggenkruid, gladde zegge, groene nachtorchis, groensteel, groot spiegelklokje, grote bosaardbei, grote leeuwenklauw, honingorchis, kalkboterbloem, kalketrip, karthuiszanger, karwijselie, kleine ereprijs, kleine schorseeneer, stijve wolfsmelk, kleine wolfsmelk, kluwenklokje, knollathyrus, knolspirea, korensla, kranskarwij, kruip-tijm, lange zonnedaauw, liggende ereprijs, moerasgamander, muurbloem, naakte lathyrus, naaldenkervel, pijlscheefkalk, roggelelie, rood peperboompje, rozenkransje, ruw pazelzaad, scherpkruid, schubvaren, schubzegge, smalle raai, spits havikskruid, steenbraam

Volgens artikel 3.31 zijn de verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer, bestendig gebruik, of ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden onder conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat.

Binnen de Wet natuurbescherming zijn op houtopstanden de artikelen van toepassing die zijn opgenomen in tabel VI.

Tabel VI. Bescherming houtopstanden in de Wet natuurbescherming

Artikel 4.1	De artikelen uitgezonderd artikel 4.6 zijn niet van toepassing op: - Houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom; - Houtopstanden op erven of in tuinen; - Fruitbomen en windschermen om boomgaarden; - Naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar; - Kweekgoed; - Wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden bestaande uit wilgen en populieren; - het dunnen van een houtopstand; - uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij: - ten minste eens per tien jaar worden geoogst; - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
Artikel 4.2	- Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van vriend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten. - Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.
Artikel 4.3 lid 1 en 2	Ingeval een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van vriend- of hakhout, of anderszins teniet is gegaan, draagt de rechthebbende zorg voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand. De rechthebbende vervangt binnen drie jaar na de herbeplanting, bedoeld in het eerste lid, herbeplanting die niet is aangeslagen.
Artikel 4.4 lid 1	De artikelen 4.2, eerste en derde lid, en 4.3, eerste en tweede lid, zijn niet van toepassing op: het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in en aantoonbaar wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode. het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel in het kader van natuurontwikkeling en -beheer
Artikel 4.5	Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van artikel 4.3, eerste en tweede lid, ten behoeve van herbeplanting op andere grond, indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels.

Bijlage 2 Verklarende woordenlijst

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of voortplantingsplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is bedoeld om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Projectplan

Een projectplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het projectplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of voortplantingsplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door groepjes vrouwtjes en jongen gebruikt, in de kraamperiode door individuele mannetjes.

